

JAARVERSLAG KLACHTENCOMMISSIE LANDELIJKE EENHEID 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord

1.	Inleiding	4
	1. Leden klachtencommissie	4
	2. Werkzaamheden	4
2.	Klachten en evaluatie	6
	1. Totaaloverzicht en termijnen	6
	2. Meest voorkomende klachtrubrieken en hun afdoeningen	7
	3. Constateringen en aanbevelingen	7

Bijlage: Klachtrubrieken

Voorwoord

De klachtencommissie Landelijke Eenheid is in 2023 negen keer bijeengekomen. Deze vergaderingen vonden allen fysiek plaats. De commissie vindt namelijk dat klachtbehandeling zover enigszins mogelijk, dient plaats te vinden in fysieke aanwezigheid van alle betrokken personen. In coronatijd was digitale klachtbehandeling soms de enige mogelijkheid, maar in 2023 was dat gelukkig niet meer nodig. De commissie is de gemeente Zeist dankbaar dat zij (bijna altijd) haar bijeenkomsten in het gemeentehuis van Zeist kon houden.

De onafhankelijke klachtencommissie van de Landelijke Eenheid heeft in 2023 zeven klachten voorgelegd gekregen en ook behandeld. De oordelen van de commissie over de (on)gegrondheid van de zeven behandelde klachten in 2023 zijn voor 21 van de in totaal 22 klachtelementen overgenomen door de politiechef.

De zeven klachten kwamen van burgers die ontevreden waren over de behandeling van hun klacht door de politie zelf (in de zogenaamde ‘eerste fase’). Deze zeven klagers hebben van hun recht gebruik gemaakt om hun klacht daarom ook nog voor te leggen aan de onafhankelijke commissie (in de zogenaamde ‘tweede fase’). In twee gevallen heeft de Nationale Ombudsman daarvoor wel geïntervenieerd en aan de politieorganisatie gevraagd om die bepaalde klacht alsnog verder te behandelen. De commissie heeft kunnen vaststellen dat ongeveer 3% van alle in 2023 ingediende klachten van burgers bij de Landelijke Eenheid (het waren er 238) alsnog ook bij de commissie terecht is gekomen.

In 2023 heeft de commissie, meer dan in voorgaande jaren, veel moeite moeten doen om tot een volwaardige klachtbehandeling door middel van een hoorzitting te komen. Sommige politiemedewerkers, door negatieve ervaringen gevoed, hadden bezwaren om in persoon te verschijnen op een hoorzitting. Het gevaar van ‘doxing’ werd te groot gevonden. Er was niet altijd sprake van een vlotte medewerking van klagers bij het plannen van de hoorzittingen. Op het laatste moment kwamen er soms extra vragen en eisen van klagers naar voren die uitstel van een geplande hoorzitting betekenden. Tot twee keer toe meldde een klager zich ziek, slechts enkele uren vóór de start van de (al eerder uitgestelde) hoorzitting. In een geval heeft dit ertoe geleid dat de commissie de klacht uiteindelijk heeft behandeld op een hoorzitting zonder aanwezigheid van de klager. Op basis van het dossier en de inbreng van de politiemedewerkers heeft de commissie haar advies opgesteld. In een tweede geval heeft de commissie haar advies opgesteld zonder aanwezigheid van klager en politiemedewerkers. Omdat de termijn van een normale klachtbehandeling al ruimschoots was overschreden en er geen medewerking van klager meer was te verwachten heeft de commissie haar advies op basis van het dossier opgesteld. Eén klacht werd behandeld door middel van een enkelvoudige hoorzitting met de voorzitter en de (waarnemend) secretaris van de klachtencommissie en de betreffende klager.

Een klacht die de commissie heeft behandeld in het jaar 2022 is daarna door de Nationale Ombudsman beoordeeld. Waar de commissie de klacht deels ongegrond had verklaard, heeft de Nationale Ombudsman de klacht juist als gegrond beoordeeld. De commissie heeft zich hierin terdege verdiept en begrijpt de afwegingen die de Nationale ombudsman heeft gemaakt. Dit is ook besproken in het overleg met de politie-organisatie.

Naast de behandeling van burgerklachten tegen de politie, is met ingang van 2023 een pilot gestart waarbij de klachtencommissies ook sommige specifieke interne medewerkersklachten behandelen. De klachtencommissie Landelijke Eenheid heeft één interne klacht behandeld. Omdat het nog een pilot betreft wordt deze in dit jaarverslag, behoudens een korte toelichting in hoofdstuk 2, buiten beschouwing gelaten.

Naast de behandeling van klachten hebben de voorzitter (of de plaatsvervangend voorzitter) en secretaris van de commissie drie keer aan het landelijk overleg met de klachtencommissies deelgenomen (februari, mei en november). Naast de bespreking van nieuwe ontwikkelingen (interne klachten) en voorstellen tot meer uniformering van rapportages en verslagen werd ook aandacht besteed aan de rol van de Nationale Ombudsman.

De commissie is geïnformeerd over de splitsing van de Landelijke Eenheid met ingang van 1 januari 2024 in twee afzonderlijke Landelijke Eenheden. Hiermee is een eind gekomen aan de Landelijke Eenheid onder leiding van politiechef Oscar Dros, aan wie de commissie in de afgelopen periode haar advies heeft uitgebracht. De commissie is de politiechef Dros dankbaar voor de goede verstandhouding en het nuttige jaarlijkse overleg dat heeft plaatsgevonden. De commissie heeft de zekerheid behouden dat zij daadwerkelijk onafhankelijk heeft kunnen opereren.

Met ingang van 1 januari 2024 is de heer Van Bree politiechef van de eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO) en mevrouw Godthelp-Teunissen politiechef van de eenheid Landelijke Expertise en Operaties (LX). Vanwege o.a. het beperkte aantal klachten is besloten dat er één klachtencommissie voor beide eenheden komt. De commissie ziet uit naar een goede samenwerking met beide nieuwe politiechefs en blijft ervan uitgaan dat haar onafhankelijke positionering ook bij hen in goed handen is.

De commissie reikt zowel aan de klager als aan de betrokken medewerker een evaluatieformulier uit met het verzoek dit ingevuld te willen retourneren. Het betreft een evaluatie op het proces. De ingeleverde formulieren vormen een nuttige feedback voor de commissie.

Drs. Frank A. M. Kerckhaert
Voorzitter

1. Inleiding

Op grond van artikel 67a de Politiewet 2012 is een onafhankelijke commissie belast met de behandeling van en advisering over klachten, tenzij na behandeling door de Minister, de korpschef of politiechef naar tevredenheid van de klager aan diens klacht tegemoetgekomen is. Dit betekent dat een klacht eerst in de eerste fase door de politieorganisatie wordt behandeld. Dit geschiedt door een klachtbehandelaar. De klachtbehandelaar voert (bemiddelings)gesprekken en probeert zo te komen tot een voor de klager bevredigende oplossing. De politie heeft de laatste jaren sterk geïnvesteerd in het verbeteren van die eerste fase van klachtbehandeling. Dit is in de lijn met andere overheidsinstanties en met de wens van de Nationale ombudsman. Dat heeft ertoe geleid dat het merendeel van de klachten daadwerkelijk in deze eerste fase wordt afgedaan. Is de klacht niet naar tevredenheid van de klager afgehandeld dan heeft de klager de mogelijkheid om zijn/haar klacht in de tweede fase door een onafhankelijke klachtencommissie te laten behandelen.

Andere relevante regelgeving

- Regeling klachtbehandeling politie ((Ministeriële regeling van 13 december 2012, nr. 330698).
- Uitvoeringsregeling klachtbehandeling politie 2018 (Regeling van de Korpschef 2018)¹.
- Huishoudelijk Reglement van de voorzitters van de klachtencommissies van de eenheden, tevens Nationale klachtencommissie 2022. Dit reglement is op 7 december 2021 officieel vastgesteld.

1.1. Leden klachtencommissie

Eén van de consequenties van de Politiewet 2012 en de daarop gebaseerde regelgeving, is dat er in Nederland elf klachtencommissies zijn (één voor elke eenheid) en een Nationale klachtencommissie (bestaande uit alle voorzitters van de klachtencommissies van de eenheden).

In artikel 3 van de Regeling klachtbehandeling politie is opgenomen dat de leden van de klachtencommissie op basis van een open sollicitatieprocedure worden benoemd en ontslagen door de minister van Veiligheid en Justitie, op voordracht van het college van procureurs-generaal. Bij de samenstelling van de commissie wordt zorggedragen voor de benodigde juridische deskundigheid, vaardigheden op het gebied van geschillenbeslechting of bemiddeling en kennis van het politiewerk. De leden van de commissie komen uit diverse maatschappelijke geledingen.

In het verslagjaar 2023 was de samenstelling van de commissie als volgt:

FUNCTIE	DHR/MW	TITEL	VOORL	NAAM	Achtergrond
Voorzitter	Dhr.	Drs.	F.A.M.	Kerckhaert	Openbaar bestuur
Plv.voorzitter	Dhr.		C.J.	Heijman	Politie
Lid	Mevr.		N.	Sha Yanfar	Sociaal werk en communicatie
Lid	Mevr.	Mr.	S.	Kooij	Openbaar Ministerie

De klachtencommissie wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris, mevrouw drs. D.K.M. Assendorp. De secretaris is geen lid van de klachtencommissie en neemt niet deel aan de besluitvorming van de commissie over de klachten.

1.2. Werkzaamheden

Voor het nemen van een beslissing op de klacht, laat de politiechef zich adviseren door de klachtencommissie. De commissie brengt advies uit op basis van het klachtonderzoek, de onderliggende stukken en de verkregen informatie tijdens de hoorzitting. De politiechef kan dit advies in zijn beslissing al dan niet geheel of gedeeltelijk overnemen. Afwijken van het advies dient gemotiveerd te worden. Zijn beoordeling van de klacht(elementen) kan luiden:

- niet-ontvankelijk;

¹ In 2023 is een start gemaakt om de uitvoeringsregeling Klachtbehandeling 2018 te actualiseren. In 2024 zal deze actualisatie worden afgerond.

- gegrond;
- ongegrond;
- geen oordeel.

Het doel van de klachtbehandeling is, naast advisering van de politiechef, het zorgdragen van het herstel van vertrouwen tussen burger en politie.

Tevens schenkt de commissie aandacht aan de vraag in hoeverre bepaalde klachten wijzen op structurele tekortkomingen in het functioneren van de politie binnen de eenheid en aan de mogelijke maatregelen om deze tekortkomingen op te heffen.

De leden van de klachtencommissie zijn onafhankelijk en functioneren zonder last of ruggespraak (onpartijdig en onafhankelijk). De vaste voorzitter en zijn plaatsvervanger zijn lid van de commissie en bewaken onder meer de onafhankelijkheid van de commissie.

De ambtelijk secretaris draagt zorg voor de dagelijkse gang van zaken van de commissie en de verslaglegging en conceptadviezen van de hoorzittingen.

Om de onafhankelijkheid van de commissie nog meer te waarborgen, zijn nog de volgende keuzes gemaakt:

- de zittingen worden niet in een politiebureau gehouden; leden die aan de hoorzitting deelnemen, kennen klager noch betrokken medewerker uit de persoonlijke levenssfeer.

De commissie organiseert in beginsel² een hoorzitting naar aanleiding van de klacht om tot een advies te komen. Betrokkenen ontvangen een schriftelijke uitnodiging voor deze zitting. Zo worden klager en betrokken medewerker(s) in de gelegenheid gesteld in elkaars aanwezigheid te worden gehoord. Het daarvan opgemaakte verslag wordt als bijlage aan het advies gehecht en wordt daarmee geacht deel uit te maken van het advies. Het verslag betreft geen woordelijke weergave van de zitting.

Bij de hoorzittingen zijn een voorzitter en in de regel twee leden van de commissie aanwezig. Ter ondersteuning van de commissie is ook de ambtelijk secretaris aanwezig. De klachtencommissie sluit haar behandeling van de klacht af door daarover een advies uit te brengen aan de politiechef.

Overigens bestaat ook de mogelijkheid dat de klachtencommissie bemiddelt tussen klager en de betrokken medewerker en aldus alsnog de klacht naar tevredenheid van klager wordt opgelost. In dat geval is een advies van de commissie en oordeel van de politiechef niet meer noodzakelijk en dient slechts de bemiddeling schriftelijk bevestigd te worden. In dit verslagjaar heeft er geen bemiddeling plaats gevonden door de klachtencommissie.

² Het Huishoudelijk Reglement klachtencommissies politie 2022 bepaalt in artikel 10 in welke gevallen kan worden afgezien van het horen van klager of betrokken medewerker.

2. Klachten en evaluatie

In 2023 zijn in de 2^e fase van de klachtbehandeling in totaal zeven klachten in een hoorzitting behandeld.

Pilot behandeling interne medewerkersklachten

Begin 2023 is er een pilot voor de duur van een jaar gestart, waarin de klachtencommissies ook klachten van politiemedewerkers tegen andere politiemedewerkers behandelen. De zogenaamde interne klachten. De klachtencommissie Landelijke Eenheid heeft in 2023 één interne klacht behandeld. Deze klacht omvatte drie klachtelementen. De commissie heeft de politiechef geadviseerd om twee elementen ongegrond en één element gegrond te verklaren. De politiechef heeft dit advies overgenomen in zijn besluit. Omdat het nog een pilot betreft, wordt deze interne klacht in dit jaarverslag verder buiten beschouwing gelaten.

2.1. Totaaloverzicht en termijnen

Totalen behandeling door commissie	Aantal
Openstaand 31-12-2022	3
Ontvangen 2023	4
Ingetrokken	0
Afgehandeld door bemiddeling door de commissie	0
Afgehandeld met een advies	7
Openstaand 31-12-2023	0

Toelichting op de tabel

Openstaande klachten 2022

In het laatste kwartaal van 2022 zijn er drie klachten naar de 2^e fase gegaan die om verschillende redenen in 2023 door de commissie zijn behandeld: klager verbleef langere tijd in het buitenland, klager wilde alsnog de zienswijze van de burgemeester en hoofdofficier van justitie, klager meldde zich vanwege ziekte zeer kort voor de hoorzitting af.

Afgehandeld met een advies 2e fase

In 2023 zijn in de 2e fase van de klachtbehandeling in totaal zeven klachten behandeld: zes tijdens een meervoudige en één tijdens een enkelvoudige hoorzitting. Van de zeven klagers hebben vier klagers in de eerste fase een bemiddelingsgesprek gevoerd.

In de zeven hoorzittingen die de commissie gehouden heeft, waren er 22 afzonderlijke klachtelementen te onderscheiden. Deze zijn als volgt beoordeeld:

- dossier 1: 2 klachtelementen, 1 ongegrond, 1 gegrond;
- dossier 2: 3 klachtelementen, 2 ongegrond, 1 geen oordeel;
- dossier 3: 4 klachtelementen, 3 ongegrond, 1 geen oordeel;
- dossier 4: 4 klachtelementen, 4 ongegrond;
- dossier 5: 4 klachtelementen, 3 ongegrond; 1 gegrond;
- dossier 6: 2 klachtelementen, allebei deels gegrond en deels ongegrond;
- dossier 7: 3 klachtelementen, 2 ongegrond, 1 geen oordeel.

Oordeel politiechef

De politiechef heeft bij zes van de zeven klachtbehandelingen het advies van de commissie integraal overgenomen. Bij één klachtbehandeling, waarin twee klachtelementen werden behandeld, is de politiechef bij één klachtelement afgeweken van het advies van de commissie, door deze deels gegrond, in plaats van volledig gegrond te verklaren.

Termijnen

In geen van de gevallen is de klacht binnen de gestelde termijn van 14 weken afgehandeld. De praktijk leert dat de klachtbehandeling in de eerste fase meer tijd vergt. In sommige gevallen is

afronding van een bezwaarprocedure noodzakelijk voordat verder kan worden gegaan met de klachtafhandeling. Ook het bewust trainen van het proces van klager in zowel de eerste als de tweede fase is een belemmerende factor voor een vlotte doorloop van het klachtproces.

Toelichting op de hoorzittingen

De zes meervoudige hoorzittingen hebben allen in het gemeentehuis van Zeist plaatsgevonden.

- Tijdens drie van deze hoorzittingen zijn de klager en de betrokken medewerkers in elkaars aanwezigheid gehoord.
- Tijdens twee van deze hoorzittingen waren noch de klager, noch de betrokken medewerker(s) aanwezig:
 - in de eerste situatie meldde de klager zich twee dagen voor de hoorzitting af. Daarop heeft de voorzitter in overleg met de leden van de commissie besloten om de hoorzitting zonder de betrokkenen door te laten gaan en op basis van het dossier de klacht schriftelijk af te doen door middel van een advies aan de politiefchef.
 - in het tweede situatie heeft klager zich tot drie keer toe zeer kort voor de hoorzitting afgemeld. Ook in deze situatie is besloten om de hoorzitting door te laten gaan zonder de betrokkenen en op basis van de beschikbare documenten de klacht schriftelijk af te doen door middel van een advies aan de politiefchef.
- Tijdens één hoorzitting was niet de klager, maar wel de betrokken medewerker aanwezig. De klager had zich zeer kort voor de hoorzitting afgemeld.

De enkelvoudige hoorzitting heeft plaatsgevonden via MS Teams. Hierbij waren zowel de voorzitter en de waarnemend secretaris van de klachtencommissie als de klager aanwezig. De klager was hierbij uitsluitend te horen.

Nationale ombudsman

In 2023 bleek dat twee klagers waarvan hun klacht in 2022 door de commissie is behandeld, hun klacht aan de nationale ombudsman hebben voorgelegd. Dit heeft tot nu toe geresulteerd in één rapport van de ombudsman waarin de ombudsman de klacht van de klager – in tegenstelling tot het door de politiefchef overgenomen advies van de commissie – gegrond heeft verklaard. De andere klacht is nog in behandeling.

Daarnaast heeft een klager, waarvan de klacht door de commissie in 2023 is behandeld, zijn klacht voorgelegd aan de ombudsman. Ook hier is de klager nog in afwachting van het oordeel van de ombudsman.

2.2. Meest voorkomende klachtrubrieken en hun afdoeningen

			Aantal klacht-elementen
	Hoofdrubriek	Subrubriek	22 w.v.
1	Politieoptreden	Bejegening/houding/gedrag	7
2	Politieoptreden	Onjuiste actie	3
3	Politieoptreden	Discriminatie/etnisch profileren	3

2.3 Constateringen en aanbevelingen

De commissie constateert dat het aantal klagers dat, ondanks de toezegging aanwezig te zullen zijn, op het (aller)laatste moment afzegt, toeneemt. Het doel om het vertrouwen in de politie te herstellen door alle betrokkenen in elkaars aanwezigheid te horen, komt daarmee onder druk te staan. In de situaties dat een klager meerdere malen op het laatste moment heeft afgezegd en zowel de beklagde(n) als de commissie voor de hoorzitting beschikbaar waren, heeft de commissie besloten om uitsluitend op basis van het dossier een schriftelijk advies uit te brengen.

<Redactie: naar mijn weten zijn er geen aanbevelingen gedaan, anders dan het advies om klager en beklagde met elkaar in gesprek te laten gaan. Dit betrof echter de interne klacht en wordt in dit

jaarverslag buiten beschouwing gelaten. Daarnaast heeft de commissie een advies gegeven aan een politieambtenaar om zich ervan bewust te zijn dat een beginvraag verschillende reacties kan uitlokken. Omdat dit om een individueel ging en onder specifieke omstandigheden plaats vond, valt dit m.i. ook niet onder een aanbeveling.>

Bijlage

Rubriek	2 ^e fase				
	Gegron	Ongegron	Geen oordeel	Niet ontvankelijk/ o.g.v. 9:8 Awb niet behandeld	Totalen
Geweld					
Fysiek					
Handboeien					
Wapenstok					
Pepperspray					
Diensthond					
Vuurwapen					
Subtotaal:					
Bevoegdheden					
Vrijheidsbeneming					
Binnentreden					
Doorzoeken		1			1
Inbeslagneming		1			1
Fouilleren		1			1
Zaakwaarneming					
Identificatie (conform WID)					
Verhoor					
Subtotaal:		3			3
Dienstverlening & Service					
Bereikbaarheid					
Niet of te laat komen					
Aangifte/klacht niet					
Informatieverstrekking		1			1
Privacyschending					
Persvoorlichting					
Klachtbehandeling	1				1
Subtotaal:	1	1			2
Politieoptreden					
Geen/onvoldoende actie					
Onjuiste actie		3			3
Arrestantenbehandeling					
Discriminatie		3			3
Seksuele intimidatie					
Bejegening/houding/gedrag	1,5	3,5	2		7
Afspraken niet nakomen					
Naam/legitimatie		1	1		2
Verkeersgedrag	0,5	1,5			2
Vastleggen/verantwoorden					
Deskundigheid					
Objectiviteit					
Subtotaal:	2	12	3		17
Totalen:	3	16	3		22